Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin Kantürk

☆

İdarehanesi: Cemalnadir sokak, No. 4 Ankara cad. - İstanbul

26 TEMMUZ 1951 PERŞEMBE

Sayı: 4

İşçi Hakkı

HAFTALIK SİYASÎ MÜSTAKİL GAZETE

Perşembe Günleri Çıkar

Başyazarı: Kemal Sülker

Yıl: 1 — Fiyatı 10 kuruş

Gelecek Sayıda:

BİR SENDİKACIYA MEKTUP
Yazan: İbrahim Güzelce

İŞÇİLERİN EV SAHİBİ OLMASI ZARURİDİR
Yazan: Bahaeddin Tansel

Grev Tasarısı işçileri Tatmin Etmemiştir!

Tanınmış Sendika Başkanları Tasarının Aleyhinde Bulundular

İşsizlik Gittikçe Artıyor..

Kemal SÜLKER

İşsizliğin gün geçtikçe arttığı, bütün sosyal neticeleriyle görülüyor. Bu yılın ilk 6 ayında İş Bulma Kurumuna başvuranların 31 bin 927 kişi olduğunu kaydetmek, karşılaştığımız tehlikenin azametini belirtmeğe kâfidir. İş arayanladan yalnız 7.561 ine iş bulunabildiğini de yazarsak, durumun vahameti daha iyi anlaşılır.

Gittikçe artan işsizliği ne sadece C.H.P. hükûmetlerinin hatalarında, ne de C.H.P. kadroları içinden çıkan D. P. kurucularının bugünkü hükûmet icraatında aramak doğru değildir. İşsizlik 19 uncu asrın teknik gelişmelerinden sonra artan istihsal karşısında, kendi iş kuvvetinden başka satacak bir şeyi olmıyan işçilerin rahat yaşama imkânını sağlıyamıyacak bir iktisadi düzenin devam etmesinden ileri gelmektedir. Bu bakımdan işsizlik, dünkü ve bugünkü iktidar partisi hükûmetlerindeki şahısların değil, partilerin ekonomik programlarının devam ettirdiği asırlık bir hastalıktır. Fakat, tedavisi imkânı bulunmıyan bir dert değildir.

«Sermayedarların kârı ve iş kuvvetinin istismarı» şeklinde formüllendirebileceğimiz bugünkü ekonomik sistem icabı, iş başında bulunan hükûmetler muayyen bir sınıfın menfaatini müdafaa ettikleri için, memleket çoğunluğunu teşkil eden köylüler gittikçe sefalete düşmüş sanayi işçileri düşük bir hayat sürmüş, münevverler çalışma sahası bulamamıştır. Bu durum karşısında nüfusumuzun mühim bir kısmının, devam eden ekonomik sistemden ve takip edilen iktisadi programdan memnun olmadığı kolaylıkla ifade edilebilir. Bu demektir ki, köylü ve işçi sınıfı dün olduğu gibi, bugün de iktidarda bulunmayışının ıstırabını çekmektedir ve bu sınıf parlâmentoda tam mânasiyle temsil edilmedikçe, devam eden ıstırap sona eremiyecektir.

İktidarın köylü ve işçide olmayışı yüzündendir ki; Giresun, Trabzon, Çoruh, Ordu ve Rize illerinde geçimlerini temin edemiyen vatandaşlar yuvalarını terketmiş ve içinde bulundukları sefalet almış yürümüştür. Bu illerdeki işçilerin yüzde 65 i vereme tutulmuştur. Bu vatandaşların Samsunda iskânını ve kendilerine toprak verilmesini istiyen milletvekillerinden Arif Hikmet Pamukoğlu ile Mustafa Reşit Tarakçıoğlu, bizzat kendi partileri tarafından tenkit edilmiştir. Kendilerine tasarının geri alınması bildirilmiştir.

İşçi ve köylünün iktidarda olmayışı yüzündendir ki bir kişi çalıştıran iş yerlerinin de İş Kanu-

(Devamı 3. sayfada)

Üzeyir Kuran diyor ki: "Ceza kanununda bulunmayan ağır maddeler bu tasarıya bizi korkutmak için kondu„

Grev ve lokavt tasarısı, sendikaları tatmin etmemiştir. «Debbağ ve Deri İşçileri Sendikası» nın Pazar günü Kazlıçeşmede yaptığı «üye kaydetme kampanyası toplantısı» nda mezkûr sendikanın başkan vekili Rahim Mumcular şunları söylemiştir:

«— Tetkik etmek üzere bize gönderilen grev ve lokavt kanun tasarısı hiçbirimizi tatmin etmedi ve etmiyecektir. Biz tehditli grev istemiyoruz. Biz fedakâr ve feragatkâr Türk işçileri yapıcı olduğumuz halde

(Devamı 3. sayfada)

İsmail Aras

Birkonfederasyon teşkili isteniyor...

Tekstil, elektrik ve motörlü taşıt işçi sendikaları faaliyete geçti

İstanbul Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası mühim bir teşebbüse girişmiştir. Sendika, Yurd içindeki bütün mensucat iş kolunda çalışan işçile-

(Devamı 4. sayfada)

Lûtfi Yılmaz

Şaban Yıldız

Gazetemizle ilgilenen Sendikacı arkadaşlardan ricalarımız

«İşçi Hakkı» nın dördüncü nüshasını da neşretmeğe muvaffak olduk. Bu, bizden ziyade siz işçi arkadaşların başarısıdır. Anadoludaki bütün sendikalara muayyen miktarlarda gazete gönderdik. İşçi Hakkı'nı 10 kuruşa satmakla beraber, muhtelif fabrikalardaki işçilere toplu olarak 8 kuruştan göndermekteyiz. Bu bakımdan kendilerine muntazaman gazete gönderdiğimiz sendikalar ve işçiler lûtfen bu nüsha da dahil şimdiye kadar sattıkları gazetelerin bedellerini 8 kuruş üzerinden gazete sahibi adına göndermek zahmetine katlansınlar. Satamadıkları gazeteleri de iade etsinler.

«İşçi Hakkı» nın yaşaması, işçilerin gösterecekleri gayrete bağlıdır.

Cumhur Başkanı Celâl Bayar ve Çalışma Bakanı Nuri Özsan, Sigorta Genel Kuruluna iştirak eden işçilerle Çankaya Köşkünde

Sigortada 'Suiistimal, halini alan tayin ve tahakkuklar

G. Müdürlük, işçilerin 30 dileğinden birini yapabildi

Yüzbin lirayı aşan usûlsüz işler hakkında denetçilerin bazı fikirleri...

İşci Sigortaları Kurumunun iç bünyesinin ne olduğunu öğrenmek her işçinin hakkı ve vazifesidir. Kurumun nelerle uğraşıp, neler yaptığı hakkında aşağıdaki yazı kâfi bir fikir vermektedir:

Gün geçtikçe teşkilâtı genişliyen ve tesisleri çoğalan İşçi Sigortaları Kurumunun muamele ve kararları 1950 Eylûlüne kadar bir tek denetçi tarafından kontrol edilmiştir. Bu tarihten sonra denetçi sayısı ikiye çıkarılmış, fakat bu da ihtiyacı karşılıyamamıştır.

Aşağıdaki malûmatı, sigortanın kıdemli ve kıymetli denetçisi Salâhaddin Birkan'ın 15.VI.1951 tarihli raporundan alıyoruz.

Raporda belirtildiğine göre, genel müdürlük, birçok müesse-

(Devamı 2 nci sayfada)

Beyoğlu Tekstil işçileri

İşsizliğin arttığı, hükûmetin tedbir almadığı belirtildi

İstanbul, Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikasının Beyoğlu Şubesinin yıllık Genel Kurul toplantısı pazar günü şube lokalinde yapılmıştır.

Şube Başkanı Ahmet Açan'ın kongreyi açmasını müteakip kongre başkanlığına arkadaşımız Mummer Özerkan, başkan vekilliğine Hasan Tufan, kâtipliğe de Celâl Beyaz seçilmişlerdir.

Bundan sonra gündem gereğince 8,5 aylık faaliyet ve hesap raporu okunmuştur. Raporda kupa-

(Devamı 4 sahifede)

Defterdar Fabrikasında bir memurun muayenesi 75 liraya mal olmaktadır

200 memur için 3 doktor, hastabakıcı ve hademe masrafına yazıktır baylar!

Sümerbank Defterdar Fabrikasında şaheser bir israf örneğini tesbit etmiş bulunuyoruz.

İşçilerine prim ödeme ve ücretleri artırma işinde bin dereden su getiren müessese bakınız bir kalemde ne kadar israf yapma kararı vermiştir:

1 Marttan itibaren yürürlü-

(Devamı 4. sahifede)

6 ay boş yere bekliyen uzman

İşçi Sigortaları Kurumu, yabancı uzman getirtme işinde cömerttir. Fakat getirilen mütehassıslardan faydalanma işinde öyle değil. Nitekim Lefebre adında bir mütehassıs getiriliyor takdimler, ziyafetler, yer göstermeler... Sonra?

Mütehassıs altı ay, bir işçi istidası gibi unutuluyor. İstidanın dili yok ama, mütehassısın dili var

«Benden altı ay içinde bir tek iş hususunda ne fikir sordunuz, ne de bir iş istediniz» gibilerden bir şikâyet mektubu yazıyor.

Şikâyet mektubu, işçi istidalarının yanına, mütehassıs da biner liradan aylıklarını alarak memleketine gönderiliyor.

Haydi hayırlısı...

DARILMACA YOK

İşçi, köylü, münevver ve fabrikatörler

Hükûmetin boş durmadığı, toplantılar yaptığı, kararlar aldığı muhakkak... Ama bu kadar kâfi mi? Tabii hayır... Etrafa göz atalım...

Memleket münevveri işsiz, teknisyeni işsiz... Devlet dairelerinde tasarruf modası aldı yürüdü ve böylece her gün bir başka yeni münevver işsizler kafilesine katılıyor...

Alınan iktisadi kararlardaki isabetsizlik ve belki de mantıksızlık yüzünden kapanan yüzlerce fabrikanın, binlerce işçisinin de açıkta kaldığı düşünülürse meselenin ehemmiyeti ortaya çıkacaktır.

Bütün bunlardan, alınan kararların, hükûmet icraatının işçi ve memuru tatmin etmediği neticesini çıkarmaktan başka çare yoktur.

Yalnız bukadar da değil!.. Küçük esnafın feryadı, tüccarın endişesi nasıl izah edilecek?... Bu vatandaşların, oturdukları yerde, tatlı canlarını üzmek gibi bir gaflete gömüldükleri iddia edilecek değildir elbet... Öyleyse rarların aınacağı söylenmişti. çılar...

Çok partili sisteme girdiğimiz gündenberi işçiyi olsun, memuru olsun, hattâ köylüyü, tüccarı olsun seçimlere takaddüm eden günlerde düşünenler görülmüş, ancak o günlerde bu geniş kitlelerin menfaatine yarıyacak kararların alınacağı söylenmişti.

Dünle bugün arasında değişen hiçbir şey yoktur... Araseçimleri yaklaşmıştır; tekel işçilerine bu yüzden zam, hamal tarifesine bu yüzden yüzde 15 ilâve yapılmıştır. Bilmem sorabilir miyiz:

İşçisiyle, köylüsüyle, fabrikatörüyle, münevveriyle milyonlar muztaripken, mes'ut olanlar kimlerdir? ve hükûmet bunun böyle devam edebileceğine kani midir?

ŞİMŞEK

Sigortalar üzerinde tetkikler

İtalyada Sigortalara verilen primler ve ödenekler nedir?

Yazanlar: Cihat ORAN - Agâh TÜRKDOĞAN

— 2 —

Hastalık Sigortası Kanununun işçilere tatbik edildiği gibi sanayi, ticaret, banka ve sigorta şirketlerile ziraat sahasında çalışan müstahdemlere de tatbik edildiğini yukarda belirtmiştik.

İktisadî sahada muhtelif faaliyetleri olan işverenler ile çalıştıkları işlerin nev'ine göre de işçiler tarafından prim ödenmektedir. 1946 senesine kadar işveren ve işçi tarafından mütesaviyen ödenmekte olan primler bugün tamamile işverene tahmil edilmiştir. Devlet tarafından bu sahada her hangi bir maddî yardım düşünülmemektedir.

Sanayii, ticaret ve bankalarda çalışanların primleri aylık istihkaklarının muayyen bir yüzde nisbeti, ziraat sahasında çalışanların ise faaliyette bulundukları muhtelif branşlara göre sabit bir miktar üzerinden prim tahakkuk ve tahsil edilmektedir.

Aile reisinin sgortaya kayıtlı bulunması keyfyeti, aile fertlerinin de sigortalı olarak telâkki edildiğinden, bunlar için ayrıca munzam prim istenmemektedir.

PRİMLER AŞAĞIDAKİ ŞEKİLDE TERTİP EDİLMİŞTİR

a) Sanayi işçileri ...... %5
b) Sanayide çalışan müstahdemler ...... %3
c) Hastalık istirahat gündeliği alan ticaret sahasındaki işçi ve müstahdem ...... %4,5
d) Hastalık istirahat gündeliği alamıyan ticaret sahasındaki işçi ve müstahdemler .... %3
e) Banka ve Sigorta şirketleri müstahdemleri .... %3

%3 nisbetinde prim ödemekte olan sanayi, banka ve sigorta şirketi müstahdemleri, işverenlerinden ilk 3 aylık hastalıkları esnasında aylıklarını tam olarak aldıklarından hastalık ödeneklerinden faydalanmamaktadırlar. Ziraat işçilerinin primleri ise muhtelif iş nevilerine ve (asgari 6 liret ile azamî 25 liret arasında tahavvül eder) İtalyadaki ziraat işçiliği rayicinin %4 üzerinden ve muhtelif ekinler ve ekilen arazi nev'i ile bu arazinin icap ettirdiği iş günü adedi gözönünde tutularak hesaplanmaktadır.

Primlerin tahakkuk ve tahsili I. N. A. M. tarafından yapılmayıp şubelere malik merkezdeki komisyon, iş kazaları hariç, içtimaî sigorta tarafından taahhüt edilen bu haller hakkındaki primleri tesbit eder. Bu primler, bilâhare muhtelif rizikolara muhatap olan branş müdürlüklerine tevzi edilmek üzere Maliye Bakanlığı marifetile tahsil edilir.

(Devamı gelecek sayıda)

Meşrutiyet devrinde partiler ve işçi sınıfının durumu...

Muhtelif partiler işçileri kandırmak için bir sürü vaadlerde bulunuyorlardı

Yazan
TARİHÇİ

1908 Meşrutiyetini, daha ilk günlerde, yerli sermayedarlar bir yandan, komparador sermayedarlarla kol kola ecnebi sermayedarlar öbür yandan, kendi menfaatlerini biraz daha arttıran yeni bir devir haline koymak telâşına düşmüşlerdi.

Bu telâş içinde, onları korkutan şeyler arasında, feryadını ve taleplerini gittikçe arttıran ve teşkilâtlanmaya başlıyan Osmanlı İşçi Sınıfı esaslı bir yer tutuyordu.

Sermayedar sınıfının her türlü zümreleri, işçi sınıfının korkulmıyacak bir hale sokulmasında, hemfikir idiler. Ancak bu fikir ve emeli işçi sınıfından saklamak, üstelik işçi sınıfı karşısında tavizkâr görünmek lâzım geliyordu.

Bu sakim hattı harekete evvelâ İttihat ve Terakki Partisi girişti. Avantürist bir lider grupunun elinde bu fıkra bir yandan iktidara doğru yükselirken; diğer taraftan patronlarla bağlarını sıklaştırarak Tatili İşgal Kanununu neşrediyordu. Bütün bunları yaparken, bir yandan işçi sınıfı karşısında sonu gelmez çeşitli vaitlerde bulunmayı da ihmal etmiyordu.

1908 Eylülünde Komparador sermayedar zümreye dayanan «Ahrar» adlı bir parti daha kuruldu.

Ahrar'cılar da kaynaşan işçi sınıfı karşısında ilgisiz kalmıyorlardı. Bu mevzula ilgili olarak programlarına şöyle bir madde koymuşlardı:

«Terki işgal ve buna mümasil hâlâtta havayici zaruriyeler, memleketin hükûmet tarafından temini cereyanı ve icabatı iktisadiye ve menafii umumiye ihlâl edilmemek şartiyle amelenin terfihi hali ve amelelerle usta ve sermayedaranın hukuk ve vezaifi mütekabilelerinin tâyini marazında kanunlar vaz'ı, ve Ticaret ve Nafia Nezaretine merbut olmak üzere bir işgali umumiye şubesi tesis ve memurini hükûmetin terki işgal için sendikalar tesis edememeleri teklif edilecektir.» (Program, madde 23).

Bu tavizkâr ifadenin işçileri kandırmasa bile İttihatçıların birbirini tutmaz ve sözde kalan vaitlerinden daha fazla dikkat çektiği muhakkaktı.

Ahrar'cıların birdenbire canlanan faaliyeti ve programlarının ne olursa olsun müsait tepkisi İttihat ve Terakkiye bir program tesbit ve ilânına mecbur etti. Bu programda işçileri ilgilendiren bir madde de mevcuttu:

«Amele ile patronların hukuk ve vezaifi mütekabilesini tâyin edecek kanunlar teklif edilecektir.» (Program, madde 13).

Fakat bu ifade tarzı işçileri çelmek değil, bilâkis onların gözlerini açmağa ve İttihat ve Terakkinin mahiyetini anlamalarına sebep oldu. Zira Ahrar'cıların ağzında pek mânası anlaşılamıyan «vezaifi mütekabile» tabiri İttihatçların diline düşünce maskesinden sıyrılmıştı. Tatili İşgal Kanununun naşirleri için (vezaifi mütekabile) işçilere tahmil edilecek yeni vazifelerin (!) de bulunduğunun resmî bir ifadesinden başka bir şey olamazdı.

(Devamı gelecek sayıda)

Sigortada (suiistimal) h lini alan tayin ve tahakkuklar

(Baş tarafı 1. sayfada)

se ve müdürlüklerde yapılan denetlemelere ait raporları hâlâ cevaplandırmamıştır.

1949 genel kurulunda teşkil edilen «Dilekler ve Mevzuat Komisyonu» 30 dilek ve tavsiyede bulunmuştu. 950 yılı sigorta çalışma raporunda bu otuz dileğin yalnız dokuzu hakkında cevap verilmiş, diğerleri için de:

«— Bizi değil, Bakanlığı ilgilendirir!»

Mazereti ileri sürülmüştür.

Cevap verilen dokuz dileğin bir kısmına:

«— Gerçeklenmesine imkân yok!»

Diğer bir kısmına da:

«— İleride tahakkuk ettirilecektir!»

Denilmiş, sadece bir dileğin yerine getirildiği bildirilmiştir. Bu dilek de, «Genel kurulda okunmak üzere yıllık çalışma raporunun bir özetinin verilmesi» dileğidir.

Garanti Bankası, Kuruma müracaat etmiş, bir iki milyonluk tevdiatta bulunmasını ve böylece Kurumun daha üstün menfaat sağlıyacağını bildirmiştir. Kurum, Ziraat Bankasiyle anlaştığını ileri sürerek bu talebi reddetmiş, böylece Kurum yüz bin lira menfaat kaybetmiştir.

41.221 lirası Zonguldak şubesine ait olmak üzere muhtelif şubeler kanuna aykırı ve usulsüz olarak 42.075 lira para ödemiştir. Kurum bu paranın müsebbiplerinden tahsilinden sarfı nazar etmiştir.

Halbuki denetçi şöyle demektedir:

Denetçi Fethi Altay, muhtelif raporlarında, şubelerde bazı aksaklıklar olacağını bildirmiş, teftiş ve kontrolların emniyet altına alınmasını istemişti. Gene müdürlük, teftiş ve kontrol mekanizmasını gereği derecede takviye etmemektedir.

Kurum bir kararla teşkilât kadrosunda ilâve ve değişiklikler yapmış, böylece bir kalemde 875 ve 750 lira aylıklı kadrolar ihdas etmiştir.

Denetçi diyor ki:

Halbuki yönetim kurulu ve genel müdürlük, öteden beri Kuruma fayda sağlıyacak veya Kurumun zararlarını önliyecek küçük memur kadrolarında gayet sıkı bir tasarruf prensibi takip ederken bu gibi yüksek maaş ihdasında cömert davranmaktadır.

Denetçi, zat işleri ve sicil servisinin denetlenmesindeki müşahedelerini şöyle bildiriyor:

Müteferrik müstahdemlerin aylık miktarlarında nisbetsizlik vardır. Bazı memurlar meslekleriyle ilgili olmıyan işlere tâyin edilmiştir. Genel müdürlük merkezinde bir kısım memurlara maaşlarından başka bir de «vekâlet ücreti» verilmektedir. Bareme tâbi olmıyan memuriyetlerde hiçbir mesnedi olmadan bazı memurların ücretleri arttırılmıştır. Hizmet müddetinin 90 liraya tekabül etmesi gereken bir memurun kanunsuz olarak 125 lira asli maaşla tâyin edildiği görülmüştür. İmtihanla alınması icap eden memurluklara imtihana tâbi tutulmadan memurlar tâyin edilmiştir. Konyada, hiçbir talep ve ihtiyaç yokken üç memuriyet ihdası cihetine gidilmiştir.

35 liraya kadar tek yataklı karyolalar satın alınırken, İstanbul İşçi Hastanesine beheri 60 liradan on tane «bebek sepeti »alınmıştır. Bu sepetleri 30 liraya almak mümkündü. Kurumun İstanbul şubesinde bazı işverenler hesabına noksan kayıtlar yapıldığı, 983 lira yerine 893 lira yazıldığı görülmüştür. Bu şekilde yapılan muameleler 494 madde teşkil etmiştir. Bu usulsüzlükler insana kasden yapıldığı hissini vermektedir. Bu durum, bir suiistimale müsait ve müşabih olduğu halde müfettişler müşahedelerini derinleştirmemiştir. Bu hataları yapan memurlar hakkında soru dahi açılmaması denetçilerin garibine gitmiştir. Bu şekildeki farkların yüz binlerce liraya mal olacağı muhakkaktır. Bu farklar bir «sehiv» miş gibi gösterilirse diğer şubelerde de aynı «sehiv»ler görülecek ve kurum mühim zararlara uğrıyacaktır.

Son Sigorta Genel Kuruluna katılan işçiler bir arada

Hatırlar mısınız?

40 YILDA BİR ARPA BOYU YÜRÜYEMEDİK

7 Mayıs 1329 da «İstihlâki Millî Cemiyeti» diye bir dernek faaliyete geçmişti. Bu cemiyetin nizamnamesinin mukaddimesinde şöyle deniyordu:

«Vatanımızın yaşamasını, taâli etmesini (yükselmesini) istiyenler en küçük muamelei istihlâklerinde bile menfaati milliyeyi düşünerek kuvayı milliyei iktisadiyyei yaşatmak ve yükseltmek emelini takip etmelidir. Vatan yaşarsa biz yaşarız düsturunu vatanperver hiçbir fert unutamaz.»

Cemiyet nizamnamesinin altıncı maddesinde de şunlar zelirtiliyordu:

«Cemiyet şu maksatlarla kurulmuştur:

1 — Halkı yerli eşya istihlâkine (kullanmağa) alıştırmak,

2 — Yerli eşyayı umuma tanıtmak,

3 — Müstahsilleri halkın ihtiyacına, millî ve umumi arzulara uygun şekilde istihsal yapmak için teşvik etmek.»

Bugün de aynı gayelerin tahakkukuna çalışmak zorunda kalınması, kırk yıldan beri bu sahada bir arpa boyu yol alamadığımızı gösteriyor.

KASAPLAR, İŞÇİLERİ KORURKEN...

28 Eylül 1327 de «Umum Kasap Esnafı Cemiyeti» kurulmuştu. Cemiyet nizamnamesinin 16 ncı maddesinde şöyle deniyordu:

«Kasap esnafı istihdam ettikleri tezgâhtar, ciğerci ve çıraklardan birisine hizmetinden izin verdiği halde istihkakını tamamen tediyeye mecburdur. İstihkakını tediye etmediği surette cemiyetin defteri mahsusunda ismi mukayyet olan tezgâhtar, ciğerci ve çıraklardan hiçbirisi o esnafın hizmetini kabul etmiyecektir. İşbu madde hilâfında hareket edecek olan tezgâhtar, ciğerci ve çıraklar hiçbir surette cemiyetin muavenetine mazhar olamazlar.»

ZEHİ TASAVVURU BÂTIL, ZEHİ...

Sendika üyelerinin kulakları çınlasın!

İş Kanunu Büyük Millet Meclisinde kabul edildiği gün mevcut tek partinin meşhur genel sekreteri Recep Peker kürsüye çıkmış ve şöyle demişti:

«Yeni İş Kanunu sınıfçılık şuurunun doğmasına ve yaşamasına imkân verici hava bulutlarını silip süpürecektir. Bu kanunla iş hayatında muvazene kurulacaktır.»

Zehi tasavvuru bâtıl, zehi hayali muhal!

Hukuk Köşesi

Grev tasarısında mecburî uzlaştırma müddetleri

Yazan:
Avukat Halûk BARUTÇUOĞLU

Grev Kanunu Tasarısının 26 ncı maddesine göre iş ihtilâfı çıktığı zaman greve müracaat edebilecek işçiler önce uzlaştırma yoluna müracaat etmek mecburiyetindedir. 37 nci madde mecburi uzlaştırmada geçecek müddetleri göstermektedir. Bu maddeye göre:

İhtilâfı çıkaran işçiler bunu yazılı olarak işveren veya vekiline bildirecek ve altı iş günü müddetle onun cevabını bekliyecektir. Bu müddet zarfında cevap gelmez veya anlaşamazlarsa işçiler ilgili Bölge Çalışma Müdürlüğünü yazılı olarak vaziyetten haberdar edecekler, müdür de bunu altı iş günü içinde Çalışma Bakanlığına bildirecektir. Çalışma Bakanlığı altı iş günü içinde uzlaştırma komisyonunu teşkil ederek Bölge çalışma Müdürlüğüne bildirecek ve Bölge Çalışma Müdürü de uzlaştırma komisyonunu üç iş günü içinde toplayacaktır. Komisyon ise azamî on gün içinde kararını vererek bunu taraflara yazılı olarak bildirecek ve işçiler ancak bu kararı kabul etmediklerini gene yazılı olarak komisyona bildirdikten sonradır ki grev ilân edebileceklerdir.

Bu müddetlerin toplamı ise 31 iş günüdür. Tasarı israrla «iş günü» tâbirini kullandığından araya girecek resmî tatil günlerinin de bu yekûna ilâvesi gerekmektedir.

Halbuki greve müracaat edecek işçinin, piyasa şartlarına göre, iş ücretinin en sıkışık zamanını kollaması lâzımdır. Aksi halde muvaffakiyet ihtimali azalır. İşte bu sebepten mecburi uzlaştırma; işvereni sıkışık durumdan kurtarma ve grevi soğutma yolundan başka bir şey değildir.

Biz, esasen mecburî uzlaştırma usulüne muhalif olduğumuz için bu müddetler hakkında fazla bir şey söylemek istemiyoruz. Ancak memleketimizde iş şartlarının ve geçim zorluğunun ne derece çekilmez olduğu mâlûmdur. Bu bakımdan hemen her zaman «Hayır» olan patronun cevabı için bu sür'at asrında bir haberi bir şehirden diğerine iletmek için haftalar ayırmak ve netice itibarile grevi bir ay küsûr gün geciktirmek grevin muhtemel zararlarına karşı patrona rahatça gerekli tedbirleri almak imkânını vermekten başka bir şey değildir. Bu şartlar altında ancak kendi zararına neticelenecek olan bir harekete işçinin teşebbüs edeceği de şüphelidir.

Gerçi bu müddetler tasarının gösterdiği azami müddetlerdir. Fakat bu müddetler tecavüz edildiği takdirde hak sahiplerinin ne suretle hareket edeceğini tasarı derpiş etmemiştir. Acaba, bu sürenin sonunda uzlaştırma komisyonu kararını veremezse grev ilân edilebilecek midir? Hayır. Çünkü 29 uncu madde kat'î olarak uzuzlaştırmanın devamı müddetince greve müracaatı yasak etmiştir. Hattâ buna aykırı hareketler de tasarının diğer bir hükmüne göre 50 liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezasile cezalandırılmıştır.

Ve esas itibarile sahibine tanınan bir hakkın kullanılmasını bu kadar geciktirmek bu hakkın veya hürriyetin anormal tahdididir.

Biraz da tasarının bütünü ve gerekçesi hakkıda konuşalım:

Tasarı, grev hakkını ancak bir kısım işçilere tanımışsa da bu hakkın kullanılışında başından sonuna kadar koyduğu hükümler ve yaptığı müdahalelerle bu hakka sahip kıldığı işçiler için dahi grevi kullanılması çok güç ve tesirsiz bir hale getirmektedir. Tasarı grev hakkına koyduğu tahditleri lokavt hakkına da teşmil et-

(Devamı 4. sayfada)

İşçi Röportajları

Yazan: MUAMMER NAMİ ÖZERKAN

Mahmutpaşa atölyelerinde çalışanların sonsuz ıstırabı

Ücretlerde bir ahenk yok - Hafta tatili yok - Gündüz bile aydınlık yok - Kanundan faydalanma imkânı yok

Muharrir Kemal Sülker, Gece Postası'nda «Mahmut Paşanın Esrarı» adlı seri röportajlarını kesmek zorunda kalırken:

— Daha çok şeyler, daha çok şeyler var Mahmutpaşada... demekten kendini alamamıştı.

Bugün, İş Kanunu şümûlüne girmiyen yerlerin bir ismi hası haline gelen «Mahmutpaşa» çeşitli mallar satan dükkânlarının, yabancılara bilmem hangi padişahın, bitmez tükenmez, Ayeti Kerimeli murassa kılıçlarını satan antikacılarının, yokluk ve sefalete pusu kuran Bitpazarının ve nihayet irili ufaklı işportalarının dışında, bambaşka bir alemdir.

Her gün, Türk sosyal hayatının yeni bir facia perdesi açılıp kapanan Mahmutpaşa, bu ikinci ve hakiki çehresile hakikaten görülmeğe değer...

Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası Mahmutpaşa Şubesi Başkanı, İsmail Tuğtekin'le karşılaşınca bunları hatırladım.

Günde 12 saat çalışmasına rağmen, her gün 3-4 saat sendikada çalışmak için zaman ayırabilen bu çalışkan ve enerjik sendikacı:

— Muhakkak ki iş hayatımızda şikâyetçi olduğumuz bir çok meseleler, dertler var, dedi. Fakat Mahmutpaşa deyip de geçmiyelim. Mahmutpaşa ve Mahmutpaşalı, her türlü haktan mahrum onbinlerin ifadesidir.

— İş Kanunu şümûlüne giren yerlerde çalışan arkadaşlarımız, İş Kanunu ve bununla ilgili mevzuatın kısır ve kifayetsiz oluşundan şikâyet ederken bizlerin daha henüz İş Kanunun tatbiki için mücadele etmek zorunda kalışımız, insana hüzün veriyor.

Diye ilâve eden İsmail Tuğtekin içini dökmekte devam ediyor:

— İkinci Dünya Savaşı içinde kendi yağımızla kavrulmak mecburiyetinde olduğumuz zamanlarda gelişen Mahmutpaşaya geldiğim zaman henüz 7 tezgâh vardı, dedi.

Bir kaç tezgâhtan ibaret atölyeleri dolaştığımız zaman hemen hepsinde bir tanıdığa tesadüf edişinin sebebini bu sözlerle daha iyi anlar gibi oluyorum.

— O zamanlar, iyi para alıyorduk, dedi. Bugün sayısı binleri aşan işsiz arkadaşlarımızın dışında çalışanlarımız bile günde en az 12 saat mesaiye rağmen ailesine bir kuru ekmeği zor temin edebiliyor.

İsmail Tuğtekin tezgâh başında

İsmail Tuğtekin

— Sebep? diye yüzüne baktım.

«Bunu anlamıyacak ne var?» der gibi gözlerimin içine baktı. Sonra:

— Bir çok sebepleri var, dedi. Tabii hepsinin başı işsizlik.

Harp hali sona erdikten, dışardan ithal malları gelmeğe başladıktan sonra işler tavsadı.

Liberasyon listesinin çok yüksek bir seviyeye çıkarılması ile pamuk fiatlarındaki yükseliş buna tuz biber ekti.

Resmi makamların «pamuksuzluk yüzünden kapanan fabrika yok» demelerine rağmen, bu bir hakikattir. Kapanan veya tensikat yapan bir çok fabrikalardan dökülenler Mahmutpaşayı adeta abluka ettiler. Buna bir de Anadoludan gelenleri katarsak işsizlerin miktarının yuvarlanan bir kar topu gibi nasıl büyüdüğünü anlarız.

Susuyorum ve dinliyorum.

— Bu vaziyet karşısında fazla kazanç hırsı gözlerini bürmüş olan bazı işverenler ücretleri indirmek için adeta birbirlerile yarış ediyorlar. Buldukları bahaneler de çok gülünç ve çocukça. Sana birkaç misal vereyim:

(Devamı gelecek sayıda)

İşsizlik Gittikçe Genişliyor

(Başyazıdan devam)

nu kapsamına alınmasını istiyen milletvekillerinden İhsan Altınelin teklifi, Abdürrahman Boyacıgillerin isteğiyle «953 ten itibaren yürürlüğe girmesi» kaydiyle diğer Meclis komisyonlarına havale edilmiştir. Fakat Meclisin bu şekliyle de olsa bu tasarıyı kabul etmiyeceği kanaati daha şimdiden ileri sürülmüştür.

Damı toprak olan 18.202, damı kiremit olan 6.989, damı tahta olan 2920, damı saz olan 685 köyde barınan, dere, kaynak ve kuyu suyu içen köylüler gibi, günde 60 kuruş yevmiye alan, Cenevizlilerden kalma mahzenlerde günde 18 saat çalışan işçilerin karşılarına dikilen sefalet ve işsizlik tehlikesi millî bünyemizi harap edecek süratte genişlemektedir. Bu tehlikeyi bertaraf etmek, işçi ve köylünün teşkilâtlanmasına ve teşkilâtlı kuvvetine bağlıdır. Bunun içindir ki işçiler, Büyük Millet Meclisinde kendi sınıflarının temsilcilerinin bulunması zaruretini gün geçtikçe daha kuvvetle ifade etmeğe başlamışlardır.

Artan işsizlik karşısında işçilere düşen vazife, kendi iş meseleleriyle hükûmeti meşgul edecek ve çare bulmağa zorlıyacak bir çalışmayı devam ettirmektir.

Sendika kurmak suç mudur?

Elâzığda işten çıkarılan bir işçi feci şekilde öldü

Elaziğ (Özel) — Yollar Sekizinci bölge müdürlüğü Sendika kuran işçileri ve sendika üyelerini bir müddet önce işten çıkarmıştı. Yapılan uzun mücadeleden sonra 100 e yakın işçi tekrar eski işlerine verilmiş, fakat üç işçi mümessili ve sendikacı işe alınmamıştır. İşe alınmayanlardan Hasan Yıldızman, çektiği sefalet sonunda acı bir şekilde vefat etmiştir. Diğer işçi mümessilleri Ali Demirağ ve Sabri İlter 8. Bölge Müdürlüğü ile mahkemelik olmuşlardır. İşçiler bilhassa biriken fazla mesailerinin ödenmesini istemektedirler. Mahkemeye intikal eden ihtilâfın işçi lehine neticeleneceği ümid edilmektedir.

Elazığ motorlu taşıt ve her nevi yol, ziraat makineleri işçileri Sendikası, gittikçe kuvvetlenmekte ve yaptığı mücadele ile işçileri sendikaya bağlamaktadır.

Sendikacıların esas vazifeleri

Sendikalar, sınıfî birer teşekküldür ve işçilerin istismarını önlemek en başta gelen vazifeleridir

Yazan: M. Emin KANTÜRK

Sendikalar, gün geçtikçe işçilerin ilgisini çeken birer teşekkül olmağa başladı. Sendikalara karşı artan bu alâka ile birlikte, sendika yönetim kurullarına seçme ve seçilme meselesi de işçiler için bellibaşlı bir meşgale halini aldı.

Bütün bunlar işçilerin teşkilâtlanma ve teşkilâtlarını düzenleme arzusundan ileri geldiği kadar, işçi sınıfına faydalı olma isteğinden de ileri geliyor. Yönetim kurullarına seçilme mücadelesinde bazan işçileri basamak yaparak kendilerine mevki temin etme gayreti de gözden kaçmıyor. Seçimi kaybedenlerin, yahut seçildiği halde sendika başkanlığına getirilmiyenlerin hissedilen tertiplerini kaydetmek zorundayız.

Bu realiteyi tesbit ettikten sonra, sendikaların hâlâ arzu edilen gelişmeyi gösterememesinde âmil olan sebepleri incelemek faydalı olacaktır. Mamafih bu sebepleri belirtmeden şunu söylemek yerinde olur:

İşçilerin bir kısmı «sendika»nın ne olduğunu kavramış değildir ve sendika yönetim kurullarına seçilenlerin bazıları esas vazifelerinin neler olduğunu öğrenememiştir.

İşçi sınıfının teşkilâtlanma ve haklarını elde etme yolundaki mücadele safhalarını tarih boyunca mütalâa edince öğrenilecek birçok dersler ve edinilecek birçok faydalar kendiliğinden ortaya çıkıyor.

Bu dersleri öğrenme ve bunlardan fayda sağlama yoluna girmek için her şeyden önce şu soruyu cevaplandırmak lâzım geliyor:

«— Sendika nedir?»

Sendikanın mahiyeti hakkında kâfi bir hükme varmadan, sendikacının kim olduğunu ve sendikacılara düşen bellibaşlı vazifelerin nelerden ibaret bulunduğunu teşbite imkân yoktur. Bunun için «sendika»nın ne olduğunu bilmemiz gerekiyor.

«— Sendika nedir?»

İşçi sınıfının mücadele seyrinden aldığımız ilhama göre bu soruyu şöyle cevaplandırabiliriz:

Sendika, her türlü siyasî partilerin dışında, her dinden, her renkten ve her cinsten işçinin bir araya gelerek vücuda getirdikleri sınıfî bir teşekküldür. Bu teşekkül, aynı işletmede çalışan ve muayyen bir iş karşılığında aldıkları ücretle geçimle-

(Devamı 4. sahifede)

Adanada çirkin bir grev isnadı

Kurtuluş Barda cereyan eden hâdisenin içyüzü

Adana (özel) — Otel, lokanta ve eğlence yerleri işçileri Sendikasını üzen çirkin bir hâdise olmuştur

«Kurtuluş Bar» sahibi İbrahim Sedat Özuslunun yanında çalışmak istemiyen garsonlardan ve Sendikacılardan Muharrem Akman, Kâmil Karakaş ve Rüştü Güneri, işverene gerekli ihbarı yapmıştır. İşçiler Kurtuluş Barda çalışmıyacaklarını bildirdikten sonra kanunî süre sonunda işten ayrılmışlardır. Buna muğber olan bar sahibi, işçileri grev yapmakla itham etmiş ve bazı isnadlarda bulunmuştur. Adanada bulunan garsonlardan çoğu, arkadaşlarına hakarette ve yalan isnadda bulunan İbrahim Sedat yanında çalışmak istememektedirler.

HİKÂYE

Dokumacı İslâm

Yazan: Rüştü CEYHAN

Fabrika kapısı üzerindeki yuvarlak saat öğlenin on bir buçuğunu çeyrek geçeyi gösteriyordu. Tam on bir buçukta dokumahane paydos olmuştu. Şimdi iplikhanenin kadın işçileri siyah göğüslük kalabalığı halinde, terli ve yorgun çıkıyorlardı.

Dokumacı İslâm fabrika karşısındaki kooperatif bakkalından bir paket yirmi beşlik cigara aldı, iplikhane kızlarını yorgun gözlerle seyretmekte olan delikanlı işçilerin arasına katıldı, bir cigara yaktı.

On yedi yaşında idi. Dokuz yaşından beri fabrikanın hemen her kısmında çalışmıştı. Her gün böyle erkenden çıkar, kız kardeşini beklerdi. On beşinde, akça pakça, kara kaş, kara gözlü kız kardeşiyse ağabeyisinin onu beklemesine kızar: «Ne bekliyorsun beni? Ben çocuk muyum? Koskoca kızım!» derdi...

Cigarasından üçüncü dumanı almıştı ki, yanıbaşında arsız bir kahkaha... Döndü. Camgöz Sadık gene... Kumarcı, aylak... Bütün gün meyhane, kahve köşelerinde, zavallı işçilerden haraç alarak dolaşır dururdu. İslâmın en çok sinirine dokunan, Camgözün göz bebekleriydi. İçlerinden ışık geçirilmiş gazoz bilyalarını hatırlatan duru yeşil gözleriyle baktıkça, İslâm ta iliklerinden titrer, ürperir, tiksinirdi. Bu yeşil göz bebekleri başka birisinde olsaydı, İslâm belki bu kadar nefret etmiyecek, onları ihtimal güzel bile bulacaktı, lâkin Camgözde...

İslâmın burnunun dibine kadar sokulduktan sonra:

— Ne haber kayınbirader? diye sordu.

İslâmın yüzü nefretle buruştu, cevap vermedi.

Beriki:

— Sana söylüyorum! diye omuzunu dürttü.

İslâm gene cevap vermedi, cigarasını içmeğe devam etti.

— Ulan sana söylüyorum, hergele!

İslâm hırsla döndü:

— Hergele sensin!

Camgöz vurmak için tam elini kaldırmıştı ki, araya girdiler.

Camgöz:

— Ulan, dedi, eninde de sonunda da kız kardeşin benim!

İslâm öfkeyle baktı, sövdü. Şu anda tabancası olsaydı Camgözü çekip vurabilirdi.

Camgöz, kendi gibi aylak arkadaşlariyle yol boyunca çekip gitti. İslâm, arkalarından nefretle tükürdü ve kız kardeşinin şu sıra çıkmamasını temenni etti. Hırsından her yanı titriyordu. Birdenbire babasını hatırladı. Kaç, kaç sefer söylemişti: «Baba, alalım şu kızı fabrikadan! Bu kızın yüzünden başım belâya girecek... Alalım şunu...» demişti. Lâkin babası: «Benim kızım eğer benim kanımı taşıyorsa fena yola sapmaz. Bizim soyumuzda fena çıkmadı. Soy azmaz!» Halbuki dokumacı İsa da: «Bu devirde anamdan bile şüphelenirim! demişti; devirler azdı. Soy, sop, kan man hepsi boş!»

Bununla beraber İslâm, kötürüm babasına hak vermiyor da değildi. Çünkü kız fabrikadan alınırsa, evin geçim yükü bütün ağırlığile kendisinin omuzlarına binecek, kendisinin kazanciyle de ev, imkânı yok geçinemiyecekti.

Cigarasından yeni bir duman aldı.

Saat on ikiye geliyordu. Bütün işçiler çıkmış, yeni işçiler işbaşı yapmış, fabrika kapısının büyük demir kanatlarından biri kapanmıştı.

Kız hâlâ görünürlerde yoktu. Bu zamana kadar fabrikada niçin kalıyordu? Yoksa birisiyle... İslâm bunu düşünmek istemiyor, babasına acıyordu. Eğer böyle bir şey olsa, kız birisiyle işi pişirse, ihtiyar adamın yüreğine ineceğini sanarak aklı gidiyordu.

Cigarasının izmaritini attı, yeni bir cigara yaktı.

Saat on ikiyi beş geçe İslâmın öfkesi aşırı bir hal aldı. Karnı zil çalıyor, uykusuzluktan gözleri yanıyordu. «... On iki saat ayak üstü iş, tonla toz yut, ondan sonra da... diye düşündü, ne bu benim çektiğim?»

«Kız kısmının başından yumruğu eksik etmeğe gelmez!» diyen arkadaşı İsa'ya hak vermişti ki, kız kardeşi fabrikanın iç kapısında belirdi. Yanında da komşu kızı Halime... İkisinde de pamuk tozundan ağarmış siyah saten göğüslükler...

Halimenin de kız kardeşiyle birlikte oluşuna sevinen İslâm birdenbire ferahladı ve deminden beri düşündüklerini unuttu.

Kızlar şimdi çıkacaklar, hep birlikte yan yana yürüyeceklerdi. Halime gene alttan alta bakıp, usullacık gülecek, iğneli lâflar çakacaktı. Eğer Halimenin cadaloz annesi: «... Kızımı işçiye vermem, dünyada vermem! Ben kızımı zengine vereceğim, evlâdımı köşelerde oturtsun!» demeseydi, İslâm şimdiye kadar kızın ağzından girer, burnundan çıkar, ne yapar yapar işi yoluna koyardı. Gerçi daha askerliği de vardı ama...

İslâmın içinde sanki bir lâmba kısıldı.

Kızlar fabrikadan çıkmış, hızlı adımlarla yanından geçip gidiyorlardı. Aldırış bile etmemişlerdi. Hele kız kardeşi! Dönüp bakmamıştı bile... «Domuz!» diye düşündü, «Maksadı beni kızla konuşturmamak!»

— Sist! dedi, nereye böyle efe?

Derhal duran kız kardeşi:

— Ne var? diye sertçe sordu.

— Neredeydiniz?

— Sana ne?

— Ne demek bana ne? Herkes çıkalı milyon oluyor. Bir saattir bekliyoruz!

— Beklemeseydin... Bekle diyen var mı?

Halime gülüverdi. İslâm fena halde bozuldu.

— Gösteririm sana! dedi.

Kız kardeş icevap bile vermedi. Halimeyi kolundan çekti, yol boyunca yürüyüp gittiler.

İslâm buz kesilmişti. Öfkeden mosmor, dikiliyor, kulakları vınlıyordu. Bundan sonra onunla konuşmıyacak, yüzüne bile bakmıyacaktı. Kim takılırsa takılsın karışmıyacak... İsterse kolundan sürüklesinler... Görse ki çamura saplanmış, bir tekme de o atacak!

Birdenbire irkildi. Kızlar tam köşeyi dönerlerken neredense peydahlanan Camgöz, kızların peşisıra seğirtmişti!

Aklından her şey silindi. Elindeki cigarayı atıp fırladı.

Rüştü CEYHAN

İşçi ve SPOR

Eyüp Kupası Maçları...

10 klüp a ·asında tertib edilen maçlar geçen pazar başladı

22/Temmuz/1951 Pazar günü Eyüp sahasında Kupa Maçlarının birinci haftası yapılmıştır. İlk maç saat 9.00 da Akın spor — Balat Kültür spor arasında yapılmış ve Akınspor 4 — 8 galip gelmiştir.

İkinci maç saat 11.00 de Yıldıran spor — Doğan güneş arasın?-da oynanmış ve Yıldıran spor bu maça şu kadro ile çıkmıştır:

Ihsan - T. Nevzat, Enver - Faik, Hiristo, Nevzat - Raşit, Şemsettin, Kâzım, Erhan, Nahit.

Maçın tafsilâtını veriyoruz:

İlk devrede Doğan Güneş Yıldıran spordan üstün ve daha anlaşmalı oynayarak 3 gol attı. Buna mukabil Yıldıran spor Hristonun attığı bir frikikle bir gol kazandı ve devre 3-1 sona erdi.

İkinci devrede Yıldıran spor bir kaç tehlikeli akın yaptı ve birçok gol pozisyonuna girdiyse de bir netice elde edemedi ve maç da böylece sona erdi.

AY-YILDIZ — DOĞAN YILDIZ MAÇI

Saat 13.00 de başlanan bu maçta Ay-Yıldız'lılar şu tertiple sahada göründü:

Kadri - K. Zeki - B. Zeki, Mehmet, Fuat - Onnik, İsmail, Mehmet, İbrahim, Emin.

Maç başlar başlamaz Ay-Yıldız takımının Doğan Yıldız kalesini sıkıştırmaya başladığı görülüyordu. Nitekim Ay-Yıldız'ın yaptığı tehlikeli akınlardan birini İsmail golle neticelendirdi. Bu yolden sonra daha çok açılan Ay-Yıldız takımı bir penaltı kazandı, penaltıyı yine İsmail teknik bir vuruşla topu ağlara takmak suretiyle takımına ikinci golü kazandırmış oldu. Bu golden sonra Doğan Yıldız birkaç tehlikeli akın yaptıysa da neticeyi değiştiremiyerek devre 2-0 bitti.

İkinci devrede Doğan Yıldız anlaşmalı bir oyun tutturarak Ay-Yıldız kalesini sıkıştırmaya, hattâ hasım nısıf sahasına yerleşmeye muvaffak oldu ve rakip kaleyi uzun şütlarla tacize başladılar. 18 inci dakikada karışan kale önünden istifade eden Doğan Yıldızlılar sıkı bir şutla neticeyi 2-1 yapmağa muvaffak oldular. Bundan sonra geçen dakikalar neticeyi değiştirmeyerek 2-1 Ay-Yıldızın galibiyetiyle sona erdi.

Şunu da belirtmek isteriz ki bu maçta Ay-Yıldız takımı seyircilere güzel bir futbol seyrettirdi.

Bundan sonra yapılan maçlarda: Kale Spor Bülbüldere'yi 3-1 yenmiş. Çetinspor'la Camspor da 0-0 berabere kalmışlardır.

Faik KALYONCU

EYÜP BEŞİKTAŞI 2-1 MAĞLÛP ETTİ

Pazar günü Eyüp sahasında Beşiktaş ve Eyüp futbol takımları hususî bir dostluk maçı yapmışlardır. Bu maça Beşiktaşlılar noksan bir kadro ile çıkmışlar ve attıkları bir gole mukabil yedikleri iki golle sahadan 2-1 mağlûp ayrılmışlardır.

Türkiye Demir işçileri sendikaları Yenetim Kurulu

Divriği (Özel) — Türkiye Demir İşçileri Sendikasının yıllık genel kurul toplantısı 19/7/1951 günü yapılmıştır. Hararetli müzakerelerden sonra şu işçiler yönetim kuruluna seçilmiştir:

Mehmet Bozkurt (Başkan), Haşan Coşkun (Başkan vekili), Şükrü Yalıncaklı (Genel sekreter), Şerif Çamcı (Sayman), Bekir Bıyık (Veznedar).

Hepsine başarılar dileriz.

Başkent İşçi Postası

Ankarada «Başkent İşçi Postası »adlı haftalık bir işçi gazetesi neşrine başlanmıştır. Tanınmış sendikacılardan İsmail Aras arkadaşımızın başyazarlığını yaptığı bu gazetede işçi meselelerine geniş ölçüde yer verilmekte ve çeşitli işçi haberleri yayınlanmaktadır. Arkadaşımıza Türk işçisine faydalı olmasını ve başarı sağlamasını dileriz.

Beyoğlu Tekstil işçileri

(Baştarafı 1 inci sayfada)
nan fabrikaların durumu ve işçi yevmiyelerinin düşüklüğü izah edilmiştir.

Söz alan üyelerden Kâmil Açlı ve Tahsin Erşanda, raporun A dan Z ye kadar yanlış olduğunu belirtmişlerdir. Mehmet Ali Yamaç ve Şükrü Türkeli de tenkidlerde bulunmuştur. Yönetim Kurulu adına Ahmet Açan tenkidleri cevaplandırmış ve iddiaları reddetmiştir.

Dileklere gelince Birlik Başkan Vekili ve iş mahkemesi üyesi Mehmet İnhanlı bir konuşma yapmış, bazı tavsiyelerde bulunmuştur.

Ömer Çetinkaya da sanayiimizin gelişmesinin himayeye muhtaç olduğundan gümrük rüsûmlarının nisbetsizliğinden bahsetmiş, bugünkü işsizliğe temasla acı acı dert yanmış, ve bugünkü iktidarın muhalefette iken işsizliğin önleneceği hakkındaki vaadlerinin 16 aydanberi yerine gelmediğini ve işsizliğin memlekette gün geçtikçe vahim bir hal aldığını belirterek grev kanunu tasarısını uzun uzun tenkid etmiştir.

Sigortalar Kanununa temas eden hatip bu kanunun şimdilik kendi müstahdeminin geçimini sağlayabildiğini, işçiye doğru dürüst yararlı olamadığını belirtmiştir.

Mehmet Ali Yamaç da söz alarak şunları söylemiştir:

«— Aramızdan iki Milletvekili çıktı; hiç sesleri duyulmuyor. Duyduğuma göre «biz işçi milletvekili değil, parti milletvekiliyiz» diyorlarmış; partinin tüzüğünde işçi mevzuu acaba yok mudur?».

Ahmet Handalı da söz alarak, İş Kanunu kapsamına girmeyen iş yerlerinde çalışan işçilerin dertlerini acı bir dille ifade etmiş, İhsan Altınelin bu husustaki takririni inceleyen çalışma komisyonunun artık iki gün dahi tahammül edilemiyecek bu dâvayı iki sene sonraya 1953 e attığını üzüntü duyarak belirtmiştir.

Fahrettin Gökçe de; ücretli hafta tatilinin ne zaman tatbik edileceğini ve bunun bir an evvel halli için alâkalı makamlarla temasa geçilmesini istemiştir.

Şükrü Kaya konuşmasında şunları söylemiştir:

«— Arkadaşlar, işverenlerin bir çoğu işçiyi istismarda hüsnüniyetsizliğin zirvesine çıkmış bulunmaktadır.»

Sendika Merkez Yönetim Kurulu Başkanı Bahis Ersoy da Yerli Malı kampanyasına temas etmiş ve ilgi ile takib edilen bir konuşma yapmıştır.

Neticede Yönetim Kurulu ibra edilerek seçimlere geçilmiş ve şu işçiler Yönetim Kurulu Üyeliklerine seçilmişlerdir:

Ahmet Açan, (41), Tahsin Akbaş (35), Ali Certer (32), Ömer Meydancı (30), İlyas Gürel (30), Şükrü Türkeli (28), Ziya Gür (25), Galip Türkeli, (25), Mehmet Gür (25), Recep Tezel (15), Hasan Boşok (12).

Yedek üyeliklere de seçilenler şunlardır:

Ali Gürel (11), Seher Kanatlı (10), Melâhat Taka (9), Kâzım Urfa (6), Mehmet Yazıcı oğlu (5). Yeni Yönetim Kurulunu tebrik eder başarılar dileriz.

Mustafa GÜLİRKİN

Hukuk Köşesi

(Baş tarafı 2. sayfada)
mişse de bu tahditler, zaten kuvvetli olan ve hiç bir zaman mağdur durumunda bulunmayan işverenler için onları bağlayıcı ve insafla harekete mecbur edici bir mahiyet taşımamaktadır.

İş gücünün serbestçe alınıp satıldığı memleketimizde işçiyi mağdur olmaktan kurtaracak, iş gücünü kıymetlendirecek gene işçinin kendisidir. Bunun için de işçi - patron mücadelesinde onun serbest bırakılması, silâhlarını istediği gibi kullanabilmesi lâzımdır. Bu sahada işçiyi takyid eden her hüküm, onun mağdur kalmasını teminden başka şeye yaramaz.

Gerekçeye gelince: Bu kadar gayri âdil bir tasarıyı pek tabiidir ki hiç bir gerekçe lâyihası müdafaa edemez. Ve bunu bildiği içindir ki Çalışma Bakanlığı ancak tasarının hülâsası mahiyetinde olan bir gerekçe hazırlamakla iktifa etmiş ve tasarıyı müdafaa edememiştir.

Grev tas ırısı işçileri tatmin etmedi

(Baş tarafı 1. sayfada)
grev tasarısını bize bin bir kısıntı ile veriyorlar. Bu vatanı kurtarmak için en ön safta çarpışan, canını veren biz işçilere acaba neden tam bir grev hakkını çok görürler?»

Basın Teknisyenleri Sendikası Başkanı İbrahim Bilge de demiştir ki:

«— Grev tasarısını beğenmedik. Tasarı Türk işçisini asla tatmin etmedi. Biz işçiler şarta muallâk grev hakkı istemiyoruz. Esasen mevcut kanunlarla işverenler diledikleri gibi lokavt yapıyorlar. Eğer lokavt yapmak, kanunî bir hak olarak da tanılırsa, işverenler biz işçilere neler yapmazlar!.. Bu bakımdan biz, grev ve lokavt kanun tasarısını kabul etmiyoruz!»

Demir ve Madenî Eşya İşçileri Sendikası Başkanı Üzeyir Kuran da, grev kanun tasarısını şu şekilde tenkit etmiştir:

«— Grev ve lokavt kanunu tasarısı diye bir terane duyuluyor. Biz, okuduğumuzu anlarız. Bu grev ve lokavt kanunu tasarısı değil, sadece «lokavt kanunu tasarısı» dır. Ceza Kanununda bulunmıyan ağır cezaları biz işçileri tehdit edebilmek, bizi korkutabilmek için bu tasarıya koymuşlardır.»

Elektrik ve Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası Başkanı Mehmet İnhanlı da:

«— Hiçbir tahdide tâbi tutulmadan grev istiyoruz. Bu silâhı kötüye kullanacağımızdan şüphe edenler varsa, kendilerinden şüphe etsinler!» demiştir.

İŞÇİ HAKKI
Haftalık Siyasi Müstakil Gazete
☆
Gönderilen yazılar geri verilmez.
☆
Yıllık abonesi 520 kuruş
Altı aylık 260 kuruş
☆
İlân Tarifesi
Başlık 20.00 lira
Resmî ilânların bir santimi 2.00 »
Kongre ilânları 7.50 »
Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiçbir ücret alınmaz.
☆
Basıldığı yer: İstanbul, ŞAKA Matbaası

Bir konfederasyon teşkili isteniyor

(Baş tarafı 1. sayfada)
rin kurduğu sendikaların bir federasyon kurması sağlamak için 15 sendikaya müracaat etmiştir.

Sendika merkez yönetim kurulu üyelerinden Hüseyin Konik geçen hafta Bursaya gitmiş ve Merinos işçileriyle federasyon meselesini görüşmüş, müsbet bir netice almıştır.

Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Şaban Yıldız bir arkadaşımıza şunları söylemiştir:

«— Yakında bütün mensucat sendikalarından cevap alacağımızı ümid ediyoruz. İlgi ile karşılanan bu teşebbüsümüz prensip itibariyle karara bağlanınca derhal tüzük üzerinde çalışmalara başlıyacağız.

Elektrik ve motorlu Taşıt Federasyonu

Elektrik ve motorlu taşıt işçileri Sendikası da bir federasyon kurmak için faaliyet sarfetmektedir. Bir müddetten beri yapılan temaslar gelişmektedir. Bu arada geçen gün şehrimize «Elazığ Motorlu Taşıt ve her nevi yol, yapı Ziraat makinaları İşçileri Sendikası» temsilcisi Ali Demirağ gelmiş ve temaslar yapmıştır.

Belirtildiğine göre şehrimizde mevcut üç motorlu taşıt işçisi Sendikası vardır ve herşeyden önce bu üç sendikanın dostluk ve ahengini sağlayıcı şartları tahakkuk ettirmek arzuya şayandır.

Elektrik ve Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Lütfü Yılmaz bir arkadaşımıza Federasyon mevzuunda demiştir ki:

«— Tüzük tasarısını hazırladık. Yakında ayni iş kolundaki Sendikalara göndereceğiz.»

Eğer bu iki Federasyon kurulursa, evvelce kurulup faaliyete geçen Toleyis Federasyonu ile birlikte bir Kenfederasyon kurma cihetine gidileceği anlaşılmaktadır. Toleyis Federasyonu Genel Sekreteri İsmail Aras demiştir ki:

«— Türk İşçi Sendikaları Kenfederasyonu kurulursa bundan Türk işçileri geniş ölçüde faydalar sağlama cihetine gideceklerdir. İlk federasyonu kurmak şerefi bizim, fakat muvaffak olmamızın âmili Türk işçisinin gayret ve ilgisinin eseridir.»

Defterdar Fab.sında bir memurun muayesi

(Baş tarafı 1. sayfada)
ge giren umumi Hastalık Sigortası üzerine evvelce işçilerini tedaviye mecbur olan Sümerbank bu mükellefiyetten kurtulmuştu. Bu bakımdan 2700 işçi ve 200 ü bulan memur için tutulan üç doktorun kadro harici edilmesi gerekiyordu.

Fakat Defterdar fabrikası 2700 işçinin bakımından kurtulunca yalnız bir doktoru çıkarmış, biri dahiliyeci, biri operatör, biri de dişçi olan üç kişilik kadroyu, hasta bakıcı ve hademeleriyle birlikte beslemeğe devam etmiştir.

Dahiliye mütehassısı ayda 750, operatör 625, dişçi ise 150 lira aylık almaktadır. Bundan başka bu operatör ve mütahassısa her vakit «rasyonel prim» de verilmektedir. Üç ayda 470 lira rasyonel prim alan operatörün fabrikanın istihsaliyle ne münasebeti olduğu da ayrıca sorulmaktadır.

Belirtildiğine göre operatör İzmit'e tayin edilmiş, fakat gitmemiştir. Bunun üzerine tekrar Defterdara alınmıştır. Bu doktor fabrikaya hususi otomobili ile gelmekte ve bir kaç saat istirahat ettikten sonra fabrikadan ayrılmaktadır.

Bir hesaba göre 200 ü bulan memur için angaje edilen doktorlara yılda 25.000 lira ödenmektedir. Böylece, alâkaları maaş ve yaşadıkları hayat icabı yılda bir iki kere nezle olabilen memurların her muayenesi 75 liraya mal olmaktadır.

İşçiler, bu durumun Sendika tarafından tahkikini ve hakikatin meydana çıkarılmasını istemektedirler.

Sendikacıların esas vazifesi

(Baştarafı 3 üncü sayfada)
rını sağlamağa uğraşan insanların aynı gayeler uğrunda elbirliği, işbirliği, fikir birliği yapmaları için kurulmuştur. Her türlü siyasi partiler dışında bağımsız bir işçi teşekkülü olan sendika, işçilerin müşterek gayretleri sayesinde gelişebilir ve bu müşterek gayretlerin umumi mahiyette biricik gayesi şudur: Emekleri karşılığında herhangi bir ücret alan insanların işverenler tarafından başvurulan bütün istismar şekillerine karşı mücadele etmek, her türlü maddi ve mânevi tazyiki kaldırmak ve istismarı yok etmek gayesiyle birleşen insanların kurduğu bu teşekkül, işçilerin refahını temin etmek ve refah seviyesini arttırmak için eksilmiyen bir gayret sarfetmek vazifesiyle mükelleftir.

«Sendika» yı böyle anlarsak sendikacılığın işçi sınıfına faydalı olmasını temin için ilk şartı yerine getirmiş oluruz.

Bundan sonra da sendikacılara düşen bellibaşlı vazifelerin neler olduğunu kolaylıkla tesbit edebiliriz.

Sendikanın ne olduğunu umumi hatlariyle çizdiğimiz gibi sendikacıların vazifelerini de yine umumi hatlariyle belirtelim:

Sendikacı, vatandaş olarak Anayasanın bahsettiği her türlü siyasi haklardan faydalanabilen bir insan olmakla beraber sendika içinde, mensup olduğu siyasi partinin programı ne olursa olsun, yalnız bir gayenin tahakkukuna çalışır. O da, sendika mensuplarını şikâyet ettiği mahrumiyetlerden kurtarmaktır.

Bunun için de hangi partiden, hangi dinden, hangi renkten ve hangi cinsten olursa olsun aynı iş kolundaki işçilerin sendikaya üye olmalarına çalışır. Böylece âzami çoğunluğu sağlıyarak işverenin he rtürlü istismarını yok etmeğe muvaffak olma gayesiyle iktisadi mücadelesini yürütür. Yegâne gayesi, kendi kârını arttırma olan işverenin karşısında çalışma gücünü temsil eden işçilerin müşterek iradesini ve müşterek kuvvetini verimli gayelere yöneltir.

Nihayet sendikacı, ferdi meziyetlerini ferd ifedakârlıklariyle kuvvetlendirerek işçi sınıfının göz bebeği haline gelmek gibi mânevi bir mükâfata kavuşur ve mensup olduğu sınıfın refaha ermesiyle müreffeh olur. Kendisinin şahsi saadeti için değil, kendi sınıfının saadeti için mücadele ettiği ve çeşitli mahrumiyetlere katlandığı için de «lider» payesine ulaşabilir.

Bir sendikanın gerçek lideri olmak, bir işçinin ulaşabileceği en yüksek mânevi seviyedir. Her işçi bu seviyeye ulaşmak gayretiyle didinmelidir ki sendikacılar kadrosu kısa zamanda üstün değerdeki insanlarla doldurulmuş olsun.

Diyebiliriz ki bugün mevcut partilerin programlariyle istismarı yok etmek imkânının tahakkuk edemiyeceğini gören işçiler, sendikaya siyasi partilerin gaye ve propagandalarını getirmemekle kendi dâvaları için en salim hattı hareketi tâyin etmiş olurlar.

Türkiye'de İşçi Sınıfının Tarihi

Genç neslin en tanınmış tarihçisi olan arkadaşımız Lütfü Erişçinin hazırladığı bu çok değerli orijinal etüd satışa çıkarılmıştır. 50 kuruş fiatla beli başlı kitapçılardan temin edilebilir.

Bu eser, uzun yıllar bir çok vesikalar incelenerek hazırlanmıştır. Hararetle tavsiye ederiz.

Sendikaların teşkilât mekanizması gelecek sayıda

Kongreye Davet

Yunus Çimento Fabrikası işçileri sendikasının olağan üstü toplantısı 27 temmuz cuma günü saat 17 de fabrika yemekhanesinde yapılacağından Sayın üyelerimizin teşrifleri rica olunur...

GÜNDEM

1 — İstifa eden Yönetim kurulunun seçimi

2 — Dilekler